

การเมืองการปกครองท้องถิ่นไทยในศตวรรษที่ 21*
POLITICS AND LOCAL GOVERNANCE IN THAILAND
IN THE 21st CENTURY

พรพิมล โพธิ์ชัยหล้า¹

Pornpimol Pochailar¹

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด¹

Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus¹

Email : Pochailar11@gmail.com

บทคัดย่อ

การปกครองส่วนท้องถิ่นไทย หลังจากการเปลี่ยนแปลงการเมืองการปกครองของไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2475 ถึงปัจจุบัน จะเห็นได้ว่ามีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องในด้านจัดการตามหลักของการกระจายอำนาจของรูปแบบปกครองการตามระบอบประชาธิปไตย การปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาในทุกระดับต้องมีการเพิ่มทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีทักษะด้านชีวิตและอาชีพ ซึ่งมีส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศ การปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุค เพื่อการให้บริการสาธารณะที่ดีกับประชาชนร่วมไปถึงความเป็นอยู่ของประชาชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละชุมชน แต่ละท้องถิ่นที่มีการสืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณ

คำสำคัญ : 1. การเมือง 2. การปกครองท้องถิ่น 3. ศตวรรษที่ 21

ABSTRACT

Thai local government After the change in Thai politics from B.E. 2475 to the present, it can be seen that there has been a continuous improvement in management according to the principle of distribution. The power of the democratic form of governance, Local government in Thailand in the 21st century, development at all levels requires increased learning and innovation skills. Information, media and

* Received: July 3, 2022; Revised: August 30, 2022; Accepted: September 21, 2022

technology skills, life and career skills which plays an important role in the development of the country Local government which has changed according to the era, To provide good public service to the people as well as the well-being of the people. local wisdom tradition and beautiful local culture is unique to each community. Each region has been inherited since ancient times.

Keywords : 1. Politics 2. Local Governance 3. 21st Century

1. บทนำ

การปกครองระบอบประชาธิปไตย คือการกระจายอำนาจสู่ฐานราก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วม และอยู่ใกล้ประชาชนมากที่สุด (โกวิทย์ พวงงาม, 2555) การพัฒนาในศตวรรษที่ 21 ทางการศึกษาต้องคำนึงถึง จึงต้องหลักการมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินการ โดยเฉพาะเรื่องภารกิจ และพื้นที่ที่บ่งชี้การบริหารส่วนจังหวัด การแก้ไขปัญหาหายได้ไม่เพียงพอต่อการบริหาร การพัฒนาพื้นที่ และการให้บริการที่ดีแก่ประชาชน เนื่องจากปัญหาการแบ่งรายได้ที่เกิดขึ้นระหว่างรัฐบาลกับท้องถิ่น ปัญหาการควบคุม กักตุนจากส่วนกลางและภูมิภาคมีมากและไม่สู้จะมีมาตรฐาน ในขณะที่การมีส่วนร่วมของประชาชนในเรื่องนี้ก็จะน้อยเกินไป (รสคนธ์ รัตนเสริมพงศ์, 2547) เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครอง ให้แก่ประชาชน ให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณมีความการพัฒนาประชาชนของตนเองในทุกระดับต้องมีการเพิ่มทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ทักษะด้านชีวิตและอาชีพซึ่งมีส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศการศึกษาท้องถิ่นมีความเกี่ยวพันมีส่วนได้ส่วนเสียในการปกครอง ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุค ตามนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการพัฒนาประเทศไทยให้สมดุลทั้งทางวัตถุและจิตใจควบคู่กันไปได้ “คุณธรรมนำการพัฒนา” สร้าง “สังคมคุณธรรม” ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และประเทศไทย 4.0

จะเห็นได้ว่าปัจจุบันเป็นยุคที่โลกมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว อันสืบเนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ ของทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกัน กระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของสังคมอย่างทั่วถึง การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้ประชาชนมีทักษะสำหรับการดำรงชีวิตในโลกในศตวรรษที่ 21 ต่างจากศตวรรษที่ 20 และ 19 โดยทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญคือ ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการดำเนินการ เพื่อให้ประชาชนในประเทศ มีความรู้ความสามารถ และทักษะจำเป็น ซึ่งเป็นผลจากการปฏิรูปการปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนการเตรียมความพร้อมด้านต่างๆ ที่เป็นปัจจัยสนับสนุนที่จะทำให้

ประชาชนในประเทศมีการพัฒนาไปตามสากลโดยเฉพาะทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรมจะเป็นตัวกำหนดความพร้อมของประชาชนในเขตปกครองทุกระดับเข้าสู่โลกการทำงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบัน (วิจารณ์ พานิช, 2562) ได้แก่ ความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรมการคิดอย่างมีวิจรรย์ญาณและการแก้ปัญหา การสื่อสารและการร่วมมือ ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี เนื่องด้วย ในปัจจุบันมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อและเทคโนโลยีมากมาย ประชาชนในประเทศจึงต้องมีความสามารถในการแสดงทักษะการคิดอย่างมีวิจรรย์ญาณและปฏิบัติงานได้หลากหลายโดยอาศัยความรู้ในหลายด้าน ดังนั้นความรู้ด้านสารสนเทศ ความรู้เกี่ยวกับสื่อ ความรู้ด้านเทคโนโลยีทักษะด้านชีวิตและอาชีพ ในการดำรงชีวิตและทำงานในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จ ประชาชนในประเทศจะต้องพัฒนาทักษะชีวิตที่สำคัญดังต่อไปนี้ความยืดหยุ่นและการปรับตัว การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม การเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต (Productivity) และความรับผิดชอบเชื่อถือได้(Accountability) ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Responsibility)

2. ความหมายของการเมืองการปกครอง

การเมืองการปกครองหรือรัฐศาสตร์หรือศาสตร์แห่งรัฐ ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า Political Science เป็นคำศัพท์ที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาการเมืองการปกครองโดยเฉพาะนักปราชญ์ทางรัฐศาสตร์ทั้งหลายอาจจะแยกวิชาการนี้ออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ๆ คือ ประการหนึ่งมีลักษณะเป็นศาสตร์ (Science) คือเป็นความรู้ทางวิชาการด้านการเมืองการปกครอง ประการที่สองมีลักษณะเป็นศิลป์ (Arts) วิชารัฐศาสตร์จึงกลายเป็นวิชาที่ประยุกต์เอาลักษณะที่เป็นศาสตร์และศิลป์เข้าด้วยกัน แล้วนำเอาวิชาการนี้มาใช้ปกครองประเทศ และในขณะเดียวกันวิชาการเมืองการปกครองนี้อาจจะถูกบุคคลบางกลุ่มมองภาพในทางที่ไม่ดี คือ อาจจะมองไปว่าการเมืองการปกครองเป็นเรื่องสกปรก โหดร้ายทารุณ เช่นฆ่า มุ่งหาผลประโยชน์ส่วนตัว เป็นเรื่องของคนมีเงิน มีการศึกษาและคนที่ไฝ่หาความเป็นใหญ่ แต่สภาพที่เป็นจริงแล้วการเมืองการปกครองเป็นเรื่องของคนทุกคนในสังคมจะต้องเรียนรู้ทำความเข้าใจ ไม่เป็นเรื่องที่น่ากลัวหรือเลวร้ายอย่างที่ว่า ถ้ามีความเข้าใจที่ดีและนำมาใช้ให้ถูกต้องตามกระบวนการ เพราะวิชาการเมืองการปกครองนั้น เป็นศาสตร์และเป็นศิลป์ที่ผู้ปกครองประเทศจะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนในประเทศ เพื่อให้เกิดความมั่นคงปลอดภัยรวมทั้งความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง ดังนั้นเพื่อที่ให้ผู้ศึกษาได้รู้ความหมายอันลึกซึ้งของรัฐศาสตร์ จึงขอนำเอาคำนิยามของนักปราชญ์ทางรัฐศาสตร์ทั้งหลายมากล่าวดังต่อไปนี้

การเมือง เป็นเรื่องเกี่ยวกับวิธีการได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองและการบริหารราชการแผ่นดินและการใช้อำนาจในการปกครองและการบริหารราชการแผ่นดิน และการใช้อำนาจที่ได้มาเพื่อสร้างความผาสุกให้แก่ประชาชน การเมือง (Politic) มาจากคำภาษากรีก “Polis” แปลว่า “รัฐ”

หรือ “ชุมชนทางการเมือง” มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายไว้หลากหลายต่างกันขึ้นอยู่กับทัศนะและความเข้าใจของนักวิชาการแต่ละคน การเมือง หมายถึง กระบวนการในการจัดการรัฐโดยมีความเกี่ยวข้องกับ บุคคล กลุ่มคน เพื่อการกำหนดแนวทางหรือข้อปฏิบัติให้สมาชิกในสังคมยึดถือปฏิบัติร่วมกัน การเมือง หมายถึง การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลในสังคม ซึ่งอาจจะมีประโยชน์ร่วมกันหรือขัดแย้งกันหรือมีความคิดเหมือนกัน หรือมีความคิดไม่เหมือนกัน ร่วมมือกันหรือต่อสู้กันเพื่อสรรหาบุคคลไปทำหน้าที่ปกครองประเทศแทนพวกเขา และหรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจที่จะทำให้พวกเขาสามารถตัดสินใจในเรื่องส่วนรวมได้โดยชอบธรรม การเมือง หมายถึง การศึกษากลุ่มต่างๆ ที่ใช้อิทธิพลบังคับให้มีการออกกฎหมายการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาทางการเมือง หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขันหรือแสวงหาอำนาจซึ่งส่งผลกระทบต่อสังคมโดยส่วนรวม การเมือง หมายถึง การมีและการใช้อำนาจ การมีและการใช้อิทธิพล หรือการดำเนินการต่างๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจและอิทธิพล การเมือง หมายถึง กิจกรรมของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย และการนำนโยบายออกปฏิบัติซึ่งจะมีผลต่อสังคมส่วนรวม ด้วยความยินยอมของสังคมนั้น Bernard Crick (1964) ให้ความหมายไว้ว่า รัฐศาสตร์เป็นเรื่องของการรวบรวมเอาผลประโยชน์หรืออุดมการณ์ที่แตกต่างกัน มารวมไว้เป็นกลุ่มเดียวกัน เพื่อความผาสุกของคนในทุกกลุ่ม Harold D. Lasswell and Abraham Kaplan (1970) ได้กล่าวว่า การเมืองเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการใช้อิทธิพล และศึกษากลุ่มคนที่มีอิทธิพลในสังคม David Easton (1971) กล่าวว่า รัฐศาสตร์เป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยการเลือกสรรสิ่งที่ดีให้คนในสังคมได้อยู่กิน ใช้อย่างมีคุณภาพ Max Weber (1966) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การเมืองเป็นการต่อสู้ระหว่างกลุ่มในสังคมเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจจลาจล Aristotle (1943) กล่าวว่า มนุษย์เป็นสัตว์การเมือง มนุษย์จะหลีกเลี่ยงการเมืองไม่ได้ จึงจำเป็นต้องอยู่รวมกันเป็นกลุ่มก้อนในชุมชน Jerame Bentham (1864) ได้อธิบายไว้ว่า การเมืองเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้มนุษย์สามารถที่จะบรรลุผลประโยชน์ส่วนตัวร่วมกับผลประโยชน์ส่วนรวมได้ โดยยึดถือหลักคำนวณความผาสุก

จากความหมายและคำจำกัดความของรัฐศาสตร์หรือการเมืองการปกครองที่นักปราชญ์ทั้งหลายได้ให้ไว้แล้วนั้น จะเห็นได้ว่า การเมืองการปกครองมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ การสร้างสรรค์สังคมมนุษย์ให้อยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข แต่ทั้งนี้ก็ต้องอาศัยปัจจัยพื้นฐานในแต่ละสังคม เช่น ประชากร สภาพภูมิศาสตร์ ดินฟ้าอากาศ และทรัพยากร เป็นต้น มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สังคมของตน ถ้ากลุ่มชนใดหรือรัฐใดมีความสามารถนำทฤษฎีการปฏิบัติในรัฐศาสตร์มาทำให้กลุ่มชนในรัฐเกิดความพอใจ มีความสงบสุข ถือว่ารัฐนั้นได้บรรลุเป้าหมาย ถึงอย่างไรก็ตาม ถ้าจะกล่าวโดยสรุปในเนื้อหาสาระที่สำคัญของความหมายของรัฐศาสตร์หรือการเมืองการปกครองนั้นจะได้ดังนี้ 1) การเมืองเป็นเรื่องของอำนาจการปกครอง 2) การเมืองเป็นเรื่องของการจัดสรรผลประโยชน์ 3) การเมืองการปกครองเป็นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับรัฐ 4) การเมืองการปกครองเป็นเรื่องของการต่อสู้

เกี่ยวกับอำนาจ และผลประโยชน์ 5) การเมืองการปกครองเป็นเรื่องของผู้ปกครองและผู้ใต้การปกครอง

3. รูปแบบการเมืองการปกครองท้องถิ่นไทยในศตวรรษที่ 21

ความสำคัญต่อการกำหนดพื้นที่ และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นมีหลายประการ เช่น ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ประวัติศาสตร์ เชื้อชาติและความสำนึกในการปกครองของตนเองของประชาชนจึงได้มีกฎเกณฑ์ที่จะกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยงานการปกครองท้องถิ่น ไปตามขนาดของพื้นที่และประชากรของที่ต่าง ๆ โดยทั่วไปการจัดโครงสร้างรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การออกแบบโครงสร้างรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่ามีโครงสร้างรูปแบบอย่างไร ซึ่งจะมีความแตกต่างกันในแต่ละประเทศ (วุฒิสภา ต้นไชย, 2543)

ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับหลักการหลายประการ ดังต่อไปนี้

1. การจัดโครงสร้างตามรูปแบบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา ซึ่งโดยทั่วไปการจัดโครงสร้างการปกครองท้องถิ่นหลักๆ จะคล้ายกับระบบรัฐสภา กล่าวคือ มีการแยกเป็น 2 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายสภาท้องถิ่น และฝ่ายบริหาร

2. การจัดโครงสร้างรูปแบบตามสภาพพื้นที่และลักษณะชุมชน เป็นการจัดรูปแบบโดยคำนึงถึงสภาพของพื้นที่และลักษณะชุมชนประกอบกัน เช่น พื้นที่ชนบทและชุมชนเมือง

3. การจัดโครงสร้างรูปแบบตามนโยบายรัฐบาลในหลายๆ ประเทศถือว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นส่วนย่อยของรัฐ ดังนั้น จึงเป็นสิทธิของรัฐที่จะปรับเปลี่ยนได้ตามที่รัฐเห็นสมควร นอกจากนี้ยังมีการแบ่งการปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยในปัจจุบัน มี 2 รูปแบบ คือ

1) รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วไป ได้แก่

1.1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) มีโครงสร้างการบริหาร คือ สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้กำกับดูแล

1.2) เทศบาล มีโครงสร้างการบริหาร คือ สภาเทศบาล และนายกเทศมนตรี โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดกำกับดูแล

1.3) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีโครงสร้างการบริหาร คือ สภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีนายอำเภอเป็นผู้กำกับดูแล

2) รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ซึ่งมีฐานะเป็นทบวงทางการเมืองและนิติบุคคลโดยในประเทศไทยมีอยู่ 2 แห่งคือ

2.1) กรุงเทพมหานคร มีโครงสร้างการบริหาร คือ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สภากรุงเทพมหานครและสภาเขต

2.2) เมืองพัทยา มีโครงสร้างการบริหาร คือ สภาเมืองพัทยา นายกเมืองพัทยาจะเห็นได้ว่า การกำหนดรูปแบบขององค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปตามการจัดโครงสร้างซึ่งมีตามรูปแบบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา มีฝ่ายสภาท้องถิ่น และฝ่ายบริหารตามสภาพพื้นที่และลักษณะชุมชนเป็นการจัดรูปแบบโดยคำนึงถึงสภาพของพื้นที่ และตามนโยบายรัฐบาลในหลายๆ ประเทศถือว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นส่วนย่อยของรัฐ ในส่วนของประเทศไทยได้แบ่งเป็น 2 รูปแบบ คือรูปแบบการปกครองท้องถิ่นทั่วไป และรูปแบบการปกครองท้องถิ่นพิเศษ

นอกจากนี้ยังมีผู้ที่ให้ความเห็นเกี่ยวกับภาพรวมของรูปแบบการปกครองท้องถิ่นไทย อันประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา โดยเทศบาลเป็นการปกครองท้องถิ่นในพื้นที่ที่มีความเป็นชุมชนเมือง เทศบาลจึงมีลักษณะการทำงานใกล้ชิดกับประชาชนและมีประเด็นต่างๆ ไว้ (พงศิ์พยอม วาศภูติ, 2564) 5 ประเด็นดังต่อไปนี้

1) เทศบาลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยองค์กรแรก มีประวัติความเป็นมาจากราชธานีของล้านเกล้าฯ รัชกาลที่ 5 ซึ่งทรงรับทราบจากพวกชาวต่างประเทศที่มักจะติเตียนว่าพระนครยังสกปรกและไม่มีถนนหนทาง จึงมีผู้กราบทูลให้จัด “มุนิซิเปอล” แต่ทรงโปรดให้เริ่มต้นที่ “สุขาภิบาล” ก่อน เพื่อให้ทั้งฝ่ายราชการและฝ่ายประชาชนค่อยๆ เรียนรู้การปกครองท้องถิ่นซึ่งเป็นของใหม่ จากนั้นก็มีวิวัฒนาการเรื่อยมาผ่านรัชสมัยของรัชกาลที่ 6 (ทรงทดลองระบบเทศบาลในเมืองจำลอง “ดุสิตธานี”) และรัชกาลที่ 7 (ทรงเตรียมร่างกฎหมายจัดตั้งเทศบาล) จนมาประกาศใช้เป็นพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 เมื่อหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง กฎหมายฉบับนี้มีการปรับปรุงแก้ไขมาจนบัดนี้ถึงฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2552)

2) เทศบาลเป็นท้องถิ่นไทยรูปแบบเดียวที่แบ่งออกเป็น 3 ขนาด หรือ 3 ประเภท การจัดตั้งเทศบาลเป็นไปตามจำนวนและความหนาแน่นของประชากร เศรษฐกิจและศักยภาพของท้องถิ่นนั้น ๆ โดยมี 3 ประเภท (สามารถเปลี่ยนแปลง ยุบ ควบรวม หรือเลื่อนขึ้นลงได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด) ปัจจุบันมีเทศบาลตำบล 2,247 แห่ง เทศบาลเมือง 195 แห่ง และ เทศบาลนคร 30 แห่ง ภาพรวมการใช้จ่ายงบประมาณของเทศบาลทั่วประเทศในปัจจุบันน่าจะไม่ได้ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนหนึ่งหมื่นสองพันล้านบาท

3) เทศบาลเป็นที่มาของการให้ประชาชนเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรง เดิมการเลือกผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยเป็นการเลือกตั้งทางอ้อม กล่าวคือ หลังจากเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นแล้ว สภาดังกล่าวต้องลงมติเลือกตัวนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากสมาชิกสภาท้องถิ่นนั้น เป็นการเลียนแบบระบบรัฐสภา (Parliamentary System) เช่นที่เป็นอยู่ในระดับชาติแต่ที่มาของผู้บริหารท้องถิ่นดังกล่าวของเทศบาลมักจะทำให้เกิดความวุ่นวายระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายสภา เช่น การซื้อตัวให้ย้ายข้าง การตีรวนเมื่อข้อบัญญัติงบประมาณเข้าสภา เป็นต้น ทำให้รัฐบาลได้เสนอแก้ไขกฎหมายแยกการเลือกตั้งผู้บริหารกับสมาชิกสภาท้องถิ่น ให้เป็นการเลือกตั้งโดยตรงทั้งคู่ พร้อม

ทั้งวางหลักป้องกันปัญหาความขัดแย้งดังกล่าวไว้อย่างไรก็ดี นับเป็นเรื่องแปลกกึ่งไม่น้อยที่มีการนำระบบประธานาธิบดี(Presidential System) มาใช้ปะปนในระบอบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยของเรา

4) ปัญหาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบบเทศบาล ปัญหาของการปกครองท้องถิ่นไทย มีสารพัดแต่กล่าวเฉพาะเรื่องใหญ่ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเทศบาล คือ (1) การกระจายอำนาจ การถ่ายโอนภารกิจบทบาทหน้าที่ที่น้อยเกินไปและซ้ำซ้อนกับกระทรวง กรม จังหวัด และอำเภอ (2) ความซ้ำซ้อนของภารกิจและพื้นที่กับองค์การ-บริหารส่วนจังหวัด (3) รายได้ไม่เพียงพอต่อการบริหาร การพัฒนาพื้นที่ และการให้บริการที่ดีแก่ประชาชน เนื่องจากปัญหาการแบ่งรายได้ที่เกิดขึ้นระหว่างรัฐบาลกับท้องถิ่น (4) การควบคุมกำกับดูแลจากส่วนกลางและภูมิภาค มีมากและไม่สู้จะมีมาตรฐาน ในขณะที่การมีส่วนร่วมของประชาชนในเรื่องนี้ก็ดูจะน้อยเกินไป

5) แนวโน้มในอนาคตที่ควรจะเป็น (1)ให้เทศบาล(Municipality) เป็นรูปแบบการปกครองท้องถิ่นหลัก โดยกำหนดภารกิจ โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ ให้หลากหลาย มีความยืดหยุ่น เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ (2)ปรับปรุงการเงินการคลังท้องถิ่น ให้เทศบาลมีรายได้เพียงพอต่อการจัดบริการสาธารณะในพื้นที่โดยการกำหนดประเภทภาษีท้องถิ่นเสียใหม่ การแบ่งรายได้จากภาษีของรัฐเพิ่มเติม การจัดสรรเงินระหว่างท้องถิ่นรูปแบบอื่นกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด รวมทั้งจัดเงินอุดหนุนประเภทให้คิดเองทำเองเป็นก้อน(Lump Sum) ให้มากกว่าเดิม (3)ส่งเสริมให้เกิดการรวมตัวกันเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่เพื่อการพัฒนาและให้บริการแก่ประชาชนได้ดียิ่งขึ้น เช่น การควมรวมระหว่างเทศบาลขนาดเล็กกับเทศบาลขนาดเล็กหรือกับเทศบาลขนาดใหญ่กว่า รวมทั้งการควมรวมกับองค์การบริหารส่วนตำบล หรือการควมรวมระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลด้วยกันเพื่อยกฐานะเป็นเทศบาลระดับตำบลหรือเมือง (4)สร้างเวทีและเครื่องมือเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่สามารถควบคุมกำกับดูแลการดำเนินงานของเทศบาลได้มากยิ่งขึ้น เช่นเวทีพลเมือง สภาประชาชน ฯลฯ ให้เกิดความรู้สึกว่าการปกครองท้องถิ่นเป็น “ของประชาชน โดยประชาชนเพื่อประชาชน” อย่างแท้จริงตามปรัชญาของการปกครองตนเองอย่างที่เราควรจะเป็นจะเห็นได้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยได้แบ่งการปกครองออกเป็น 2 รูปแบบ และสามารถแบ่งออกเป็นสองด้วย คือ ด้านการเมืองการปกครอง และการบริหาร กล่าวคือในด้านการเมืองการปกครองนั้นเป็นการปูพื้นฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตยและเรียนรู้การปกครองตนเอง ส่วนด้านการบริหารนั้นเป็นการแบ่งเบาภาระรัฐบาลและประชาชนในท้องถิ่นได้หาทางสนองแก้ปัญหาด้วยตนเอง ด้วยกลไกการบริหารต่างๆ หลายด้านด้วยกัน

จากวิวัฒนาการของการปกครองส่วนท้องถิ่นไทยจากอดีตถึงปัจจุบัน ได้มีการกำหนดแนวทางในการกระจายอำนาจให้เป็นรูปธรรมมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับได้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวกับการปกครองแต่ละรูปแบบเพื่อให้เข้ากับยุคสมัยได้มากที่สุด ทั้งนี้

มีการเปลี่ยนแปลงมีการปฏิรูปในส่วนของเนื้อหาแต่หลักการของการปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ได้เปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศของประเทศไทย ได้นำเอาหลักการรวมอำนาจ หลักการแบ่งอำนาจ และหลักการกระจายอำนาจ มาใช้ผสมผสานกัน กล่าวคือ พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (สุรชัย เจนประโคน, 2554) ได้กำหนดออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. ระเบียบบริหารราชการส่วนกลาง ซึ่งจัดเป็นสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม โดยคณะรัฐมนตรี เป็นผู้กำหนดนโยบาย ดำเนินการจัดระเบียบบริหารราชการตามหลักการรวมอำนาจ

2. ระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค เป็นการแบ่งอำนาจของราชการบริหารส่วนกลาง ให้กับหน่วยราชการบริหารส่วนภูมิภาค ได้แก่ จังหวัด และอำเภอ เพื่อนำนโยบายของส่วนกลางไปปฏิบัติในเขตพื้นที่ต่างๆของประเทศเป็นการดำเนินงานตามหลักการแบ่งอำนาจ ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของหลักการรวมอำนาจ

3. การจัดการปกครองโดยใช้หลักการกระจายอำนาจ ประเทศไทยใช้ควบคู่ไปกับหลักการรวมอำนาจเป็นการกระจายอำนาจของรัฐไปสู่ประชาชนในท้องถิ่นเพื่อให้มีส่วนร่วมในการปกครองตนเองในรูปแบบต่างๆ ซึ่งได้กำหนดให้มีในรูปแบบต่างๆ เช่น เทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา

ปัจจุบันประเทศไทยมีการปกครองโดยยึดอุดมการณ์ในระบอบประชาธิปไตย มีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด โดยมีเจตนารมณ์ที่จะส่งเสริมให้มีการกระจายอำนาจเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นสำหรับรัฐธรรมนูญปัจจุบันได้บัญญัติถึงการปกครองท้องถิ่นไว้โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้ (1)การจัดการปกครองต้องเป็นไปตามหลักการปกครองตนเอง ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ตลอดจนตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ส่วนการควบคุมหรือกำกับดูแลและต้องทำเท่าที่จำเป็นเพื่อคุ้มครองประโยชน์ในท้องถิ่น หรือประโยชน์ส่วนรวมของประเทศ (2)การจัดระเบียบการปกครองต้องมีสภาท้องถิ่น และคณะผู้บริหารท้องถิ่น (3)สมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้งเป็นหลัก การแต่งตั้งจะกระทำเฉพาะกรณีที่จำเป็นตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และจำนวนน้อยกว่าที่มากจากการเลือกตั้งซึ่งใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ (4)คณะผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้งเป็นหลัก การแต่งตั้งจะกระทำเฉพาะกรณีที่จำเป็นตามกฎหมาย

การจัดการปกครองท้องถิ่นของไทยในปัจจุบันดำเนินการตามที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ซึ่งเป็นการดำเนินงานตามหลักการกระจายอำนาจ และกำหนดให้จัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ดังนี้ (1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (2) เทศบาล (3) สุขาภิบาล (4) ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นตามที่กฎหมายกำหนด ปัจจุบันองค์การปกครองท้องถิ่นไทย จึงมี 5 รูปแบบด้วยกัน คือ (1)องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีพ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (2)เทศบาล มี พ.ร.บ.เทศบาล พ.ศ. 2496 กับฉบับแก้ไขเพิ่มเติม

(3)สุขาภิบาล มี พ.ร.บ. สุขาภิบาล พ.ศ. 2495 กับฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (4)กรุงเทพมหานคร มี พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 (5)เมืองพัทยา มี พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการ เมืองพัทยา พ.ศ. 2551 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2523

จึงเห็นได้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นไทย แต่ละองค์กรทุกระดับได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปตามลำดับ เพื่อให้เป็นไปตามหลักการของการกระจายอำนาจ การเข้าถึงประชาชน เพื่อให้เขาได้มีส่วนร่วมในการปกครองในแต่ละท้องถิ่นในการกำหนดนโยบาย และการกำหนด ทิศทางในการพัฒนาการปกครองส่วนท้องถิ่น

4. การปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในศตวรรษที่ 21

การปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในศตวรรษที่ 21 นั้น ได้นำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการทำงาน หลายๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยอิเล็กทรอนิกส์(Electronic Government Procurement: e-GP) จัดทำเพื่อให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนสามารถเข้าถึง แหล่งข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างและพัสดุภาครัฐได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้องครบถ้วน ทัวถึงเป็นศูนย์ข้อมูล การจัดซื้อ และข้อมูลผู้ค้าสำหรับการจัดซื้อ จัดจ้างภาครัฐในรูปแบบต่างๆ จะเชื่อมต่อข้อมูลกับ แหล่งข้อมูลภายนอกที่เกี่ยวข้อง และเป็นรูปแบบในการประมวลด้วยอิเล็กทรอนิกส์ที่ครบกระบวนการ เช่น การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ เพื่อเพิ่มความโปร่งใส ลดปัญหาทุจริตคอร์รัปชั่น ลดความผิดพลาดในการปฏิบัติงานตามระเบียบ และลดความซ้ำซ้อน รวมไปถึงการบันทึกข้อมูล ซึ่งสามารถติดตามข้อมูล ได้แบบ Online Real time ในระบบรวมถึงเพิ่มประสิทธิภาพในการเร่งรัดติดตามใช้จ่ายเงิน งบประมาณได้(อรพินท์ เปรมโพธิ์, 2558) ซึ่งประโยชน์ของระบบ e-GP 6 ประการ ดังต่อไปนี้

ประการที่หนึ่ง เกิดความโปร่งใสในระบบการจัดซื้อจัดจ้าง และการใช้งบประมาณของรัฐได้ มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ประการที่สอง ลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชั่นเนื่องระบบจะเก็บข้อมูลการปฏิบัติงานไว้ทุก ขั้นตอน

ประการที่สาม เกิดความสะดวกและความเที่ยงตรงอย่างเท่าเทียมกันของผู้ค้า/ผู้รับจ้าง สามารถเข้าร่วมจัดซื้อจัดจ้างกับภาครัฐได้มากยิ่งขึ้น

ประการที่สี่ เกิดศูนย์ข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างในระดับประเทศที่ทันสมัยเป็นปัจจุบันสามารถ สืบค้นข้อมูลได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว

ประการที่ห้า กระตุ้นตลาดและเสริมสร้างขีดความสามารถของภาคเอกชนทำให้เกิดการ แข่งขันอย่างแท้จริงในการเสนอราคา

ประการที่หก ปรับปรุงนโยบายการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ

จะเห็นได้ว่าทิศทางการปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยในศตวรรษที่ 21 ถ้ามีการพัฒนาต่อไป ได้จนกลายเป็นประเทศพัฒนาแล้ว รัฐธรรมนูญบัญญัติให้ไปออกกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดหน้าที่ และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น ตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นและกฎหมายที่เกี่ยวกับการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่ต้องให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอิสระในการบริหารจัดการจัดทำบริการสาธารณะ และการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา การเงินและการคลังและการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวมการป้องกันการทุจริต และการใช้จ่ายเงินอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาการหารายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้จัดบริการสาธารณะโดยครบถ้วน สามารถที่จัดตั้งองค์การเพื่อการจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะตามอำนาจหน้าที่และอำนาจโดยเฉพาะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของแต่ละรูปแบบ เพื่อให้สอดคล้องกับรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยมีการบัญญัติเกี่ยวกับกลไกและขั้นตอนในการกระจายหน้าที่ตลอดจนงบประมาณและบุคลากร รวมทั้งกรณีการร่วมดำเนินการกับเอกชน หรือหน่วยงานของรัฐหรือมอบหมายให้เอกชนหรือหน่วยงานของรัฐดำเนินการที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนในท้องถิ่นมากกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเองก็สามารถมอบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับเอกชนหรือหน่วยงานของรัฐดำเนินการก็ได้

5. สรุป

จากข้อมูลข้างต้นทั้งหมดที่กล่าวมา ทางกลุ่มผู้ศึกษาเห็นว่าการปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในศตวรรษที่ 21 ได้มีเพิ่มทักษะในการดำเนินชีวิตหลายด้านด้วยกัน ด้านการเรียนรู้ทักษะด้านการเรียนรู้ และนวัตกรรมทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีทักษะด้านชีวิตและอาชีพการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการทำงานเพื่อให้โปร่งใสอันนำไปสู่การให้บริการสาธารณะที่ดีกับประชาชน ความเป็นอยู่ของประชาชนภูมิปัญญาท้องถิ่นขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น เป็นเอกลักษณ์และรากเหง้าของแต่ละชุมชน แต่ละท้องถิ่นที่มีการสืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณ ลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเนื่องจากระบบจะเก็บข้อมูลการปฏิบัติงานไว้ทุกขั้นตอน ทำให้เกิดการแข่งขันอย่างแท้จริงในการเสนอราคาผู้ที่มีอำนาจควรปรับปรุงนโยบายการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งเพื่อให้เป็นไปตามหลักหลักธรรมาภิบาล มีการส่งเสริมให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐซึ่งเป็นมาตรการหนึ่งเพื่อป้องกันปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ

6. บรรณานุกรม

- โกวิทย์ พวงงาม. (2555). การปกครองท้องถิ่นไทย : หลักการและมิติใหม่ในอนาคต. พิมพ์ครั้งที่ 8
แก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- รสคนธ์ รัตนเสริมพงศ์. (2547). เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารท้องถิ่น: แนวคิดและหลักการ
บริหารท้องถิ่น. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิจารณ์ พานิช. (2562). ทักษะแห่งอนาคตใหม่: การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21. สืบค้นเมื่อ 31 กรกฎาคม
2564. จาก <https://bookscape.co/books/education-and-learning-societies/21st-century-skills>.
- วุฒิสาร ตันไชย. (2543). การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : คลังวิชา.
- สุรัชย์ เจนประโคน. (2554). การปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในปัจจุบัน. สืบค้นเมื่อ 11 กรกฎาคม 2564.
จาก http://surachaichenprakhon.blogspot.com/2011/04/blog-post_4546.html.
- อรพินท์ เปรมโพธิ์. (2558). ระดับการยอมรับการดำเนินงานจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์
ของเจ้าหน้าที่พัสดุ. รายงานวิจัยสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Aristotle. (1943). *On Man In Univers* edited with Translation by Louis Popes Loomis.
New York : Walter J. Black.
- Crick. Bernard. (1964). *In Defense of politics*. Harmonswoth: Widdlesex Penguin Books.
- Easton, David. (1971). *The Political System: An Inquiry into the State of Political
Science*. 2nd ed. New York : Knopf.
- Harold D. Lasswell & Abraham Kaplan. (1970). *Power and Society*. New Haven : Yale
University Press.
- Jeremy, Bentham. (1964). *Approach to Ethics*. London : Oxford University.
- Weber, Max. (1966). *The Theory of Social and Economic Organization*. (Handerson &
Parson Trans) Handerson and Tallcott Parson. 4th ed. New York : The free Press.